Koroška kronika

Izdaja:
BRITANSKA OBVEŠČEVALNA SLUŽBA

Cene:
Za naročnike:
v tuzemstvu mesečno 2.— šilinga
v inozemstvu mesečno 5.— šilingov
POSAMEZNA ŠTEVILKA 50 GROŠEV

Leto IV. | Celovec, 28. maja 1948 | Številka 22

Konec poslanstva...

Polnočno zvonjenje iz stolpov in zvonikov v Sveti deželi je oznanilo neodvisnost Palestine ter konec odgovornosti, ki jo je imela Velika Britanija, odkar so leta 1917 armade generala Allenby-a zlomile moč turških čet.

Že lansko leto v jeseni je bila Organizacija Združenih narodov obveščena o tem, da se je Britanija odločila izprazniti Palestino. Tega niso povzročili vsi napori Židov in Arabcev; Britanci so s soglašanjem drugih narodov to že dolgo nameravali storiti.

Niti ni bila združena kampanja klevetništva v svetovnem tisku, niti številni strašni uboji britanskih vojakov in civilistov vzrok, da so Angleži opustili svojo tridesetletno nalogo. Seveda, Britanijo je gotovo močno zadelo zlonamerno blatenje in vsa nasilstva, toda kar je končno povzročilo umik, je bilo naraščajoče prepričanje, da so vse žrtve zaman. Dolgotrajen trud za ustvaritev trajnega miru v Palestini se je izjalovil.

Težko je natančno ugotoviti trenutek, kdaj je postal cilj, doseči spravo med Židi in Arabci, končno brezupen in kdaj je postalo jasno, da ni prave volje za sporazum, ki bi sam na sebi lahko ustvaril trdno podlago za neodvisno Palestino.

Možno je tudi — kar mnogi trdijo — da je bila izgubljena priložnost v zadnjih letih vsled prevelike natančnosti v pogojih in obveznostih mandata, ki ni več zadoščal potrebam Palestine.

Vsak korak, ki ga je Britanija podvzela, da izpolni obveznosti mandata napram Arabcem, je bil obsojen kot zarota proti Židom, kar pa ni bilo res. Zadržanje Arabcev napram zahtevam cionistov pa ni niti najmanj popustilo.

Sledili so izbruhi nasilstva in izgredi najprej na eni strani in nato na drugi. Najprej so se pred vojno dvignili arabski uporniki, a po vojni so Židi izvajali teroristične akcije.

Če primerjamo spopad velikih sil in pa razkol, ki ga ni mogoče premostiti, tedaj bi bilo bolje, če bi Britanci bili že poprej zapustili Palestino.

Vendar pa se je sedanja vlada nadejala, da bo našla kakšno rešitev. Upali so, da bodo Združene države, ki so dajale nasvete in zasledovale britansko politiko v Sveti deželi, prevzele tudi odgovornost. Ko je bila ta nada kruto razbita, se je bilo treba obrniti na Organizacijo Združenih narodov. Toda ta se je izkazala nezmožno napraviti trušču konec. Cionisti stremijo za tem, da ustvarijo stoletno državo vkljub arabskemu odporu.

Narodi Palestine plačujejo svojo neodvisnost s krvjo in trpé nasilje. To je zgodovinska tragedija, katero so hoteli britanski vojaki in upravniki z vsem naporom preprečiti, a jim ni uspelo.

Sedanja tragedija izvira iz medsebojnega odklonilnega zadržanja Židov in Arabcev. Niso hoteli uvideti, da brez prijateljskega sožitja v skupni deželi ne morejo priti ponovno do miru in napredka, ki je vladal pod britanskim vodstvom.

Izučila jih bo trda šola vojne, saj so se sami tako odločili. Britanski narod samo obžaluje, da v tem težkem času manjka velikega poslanstva miru. (»The Times«)

Skandinavija zahteva od Združenih držav orožje

Poročevalec ameriškega zunanjega ministrstva je izjavil, da sta Norveška in Danska zaprosili Združene države, da jima prodajo orožje in municijo za okrepitev njune obrambe. Vojaške oblasti Združenih držav sedaj proučujejo to prošnjo.

Poročevalec je dostavil, da so tudi druge države že predložile slične prošnje, ki so sedaj predmet proučevanj ameriških oblasti.

Zbližanje med Anglijo in Ameriko glede Palestine

GOVORNIK BRITANSKEGA ZUNANJEGA MINISTRSTVA JE VČERAJ IZJAVIL, DA SI VELIKA BRITANIJA IN ZDRUŽENE DRŽAVE POŠTENO PRIZADEVATA NAJTI SKUPNO REŠITEV PALESTINSKEGA VPRAŠANJA.

Trenotno razpravljajo v Londonu o položaju 60 britanskih častnikov, ki služijo v arabski legiji. Te častnike morejo odpoklicati samo na podlagi sporazuma med britansko in transjordansko vlado. Zunanji ministri arabske lige so se včeraj sestali, da se posvetujejo o zahtevi svetovnega Varnostnega sveta po ukinitvi sovražnosti v Palestini.

*

Varnostni svet je podaljšal rok, ki ga je dal Arabcem in Židom za ukinitev sovražnosti v Palestini, za 48 ur. Varnostni svet je včeraj na to podaljšanje pristal, ker je sirski odposlanec izjavil, da se arabski voditelji niso mogli prej sestati zaradi prometnih težkoč, da bi lahko razpravljali o predlogu Varnostnega sveta. Arabske države stoje pred težko odločitvijo. Če se strinjajo sedaj s premirjem, izgubijo ugoden položaj, ki ga imajo. Če bi pa Arabci ne pristali na premirje, je gotovo, da bo Varnostni svet sprejel sklep, ki bo označil Arabce za kršilce miru. V tem slučaju pa britanska vlada ne bo mogla več izpolnjevati določil pogodb s Transjordanijo, Egiptom in Irakom, ker bi sicer prišla v nesporazum s sklepom Združenih narodov.

Komunistična stavka na Finskem propada

Finski predsednik Paasikivi je odpustil komunističnega notranjega ministra Leinoa in postavil na njegovo mesto bivšega socijaldemokratičnega ministra za vzgojo, Eino Kilpija, ker so izrekli v parlamentu nezaupanje Leinou. Paasikivi se je odločno zoperstavil tudi predlogu, naj prevzame Leinovo mesto komunist. V tem mnenju so podprle Paasikivija vse stranke, razen komunistične. Bivšega notranjega ministra Leino-a so obtožili v parlamentu socijalni demokrati, poljedelci, liberalci in konzervativci ter švedske stranke, da spreminja državno policijo v oboroženo silo komunistične stranke in da izvaja Leinova policija protizakonite aretacije nekomunistov, odpira nezakonitim potom pošto in cenzurira telefonske razgovore. Razen tega je Leino izročil na nezakonit način Sovjetski zvezi deset finskih državljanov.

Po poročilih radia Helsinki poizkušajo komunisti izvesti v vsej državi stavke. Kot vzrok navajajo odstavitev komunističnega notranjega ministra Leinoa. Finska sindikalna zveza je sprejela spomenico, v kateri označuje politične stavke, katere so oklicali komunisti, za poizkus zlorabljanja sindikata v politične namene.

Predsednik ljudskodemokratične stranke je javil, da je ustanovila stranka akcijski odbor, ki bo vodil delovanje v vsej državi in preprečil spremembo v finski vladi.

Vlada je alarmirala policijo in vojaštvo, ker so komunisti zagrozili s silo. Finski generalni državni pravdnik je sporočil, da bo poklical na zagovor osebe, ki so odgovorne za blatenje državnega predsednika Paasikivija.

Dasiravno komunisti silijo delavce k stavkam in protestom, delo nikjer ne zastaja, ker so finski delavci v večini proti komunistom.

Novo obdobje v Italiji

Ministrski predsednik de Gasperi je pretekli teden z novim predsednikom države Einaudijem predstavil svojo preosnovano vlado prvemu parlamentu italijanske republike. Pričelo je novo obdobje italijanske politike.

Stari problemi obstajajo še dalje, toda vlada jih sedaj rešuje s pravo avtoriteto in širokogrudnostjo. Že ves čas, odkar so se zavezniki izkrcali na njenih obalah, se je Italija borila za svojo obnovo in stalnost v senci besede »začasno.« Ničesar ni bilo trajnega, temveč vse le začasno in pripravljalno, čakalo je dneva, ko bo narod lahko izrazil svojo voljo ter nastopil pot demokracije. Še pred enim mesecem ni bilo ničesar gotovega.

Sedaj je pot odprta. Ob grmenju 21 topov je bil postavljen profesor Einaudi, akademski človek v pokoju, s kraljevskim pompom za predsednika. Glasovi preko polovice volilcev so na strani vlade, ki jo sestavlja de Gasperi. Marshallova pomoč je zajamčena. Pričakujejo, da bo Italijanom to leto navržena tudi dobra žetev.

Analiza volilnih izidov pa kaže nekam svarilno sliko. Velika večina onih, ki se boje komunizma, se je zbrala okrog de Gasperija ter oddala 12,750.000 glasov zanj. Toda mnogo značilnejše za bodočnost Italije je dejstvo, da glasovi proti njemu niso bili kot navadno na strani številnih strank, temveč so po večini bili zbrani pod firmo komunistične pesti.

Preko 8 milijonov naroda je glasovalo za Ljudsko fronto, toda ta zveza je vključevala tudi Nennijeve socijaliste. Šele ko so prišli izvedenci ter natančno preučili oddane glasove, s katerimi so volilci izrazili svojo izbiro kandidatov na skupni listi levičarskega krila, je dejstvo pokazalo, da imajo komunisti pretežno večino v Ljudski fronti. Nennijeva stranka, ki je bila nekdaj druga najmočnejša v deželi, se je skrčila na neznatno majhno skupino.

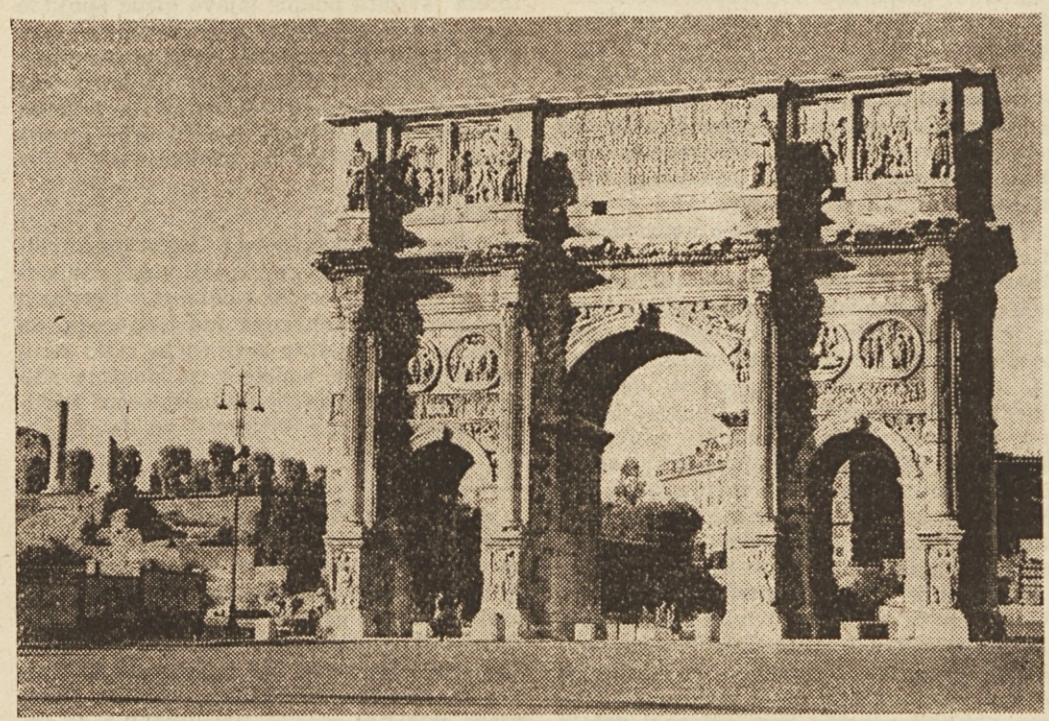

Slavolok Konstantina Velikega iz dobe rimskega cesarstva

Italija podpira Avstrijo

Glavno tajništvo sveta zunanjih ministrov je sprejelo v petek noto italijanske vlade, v kateri izražajo veliko vznemirjenje Italije zaradi jugoslovanskih zahtev po avstrijskem ozemlju.

V italijanski noti posebno poudarjajo dejstvo, da bi bila s priključitvijo južne Koroške ogrožena zveza med Dunajem in Benetkami. Na področju Trbiža bi nastal popolnoma nov položaj, ki bi sličil strateški in prometno tehnični obkrožitvi severno-italijanskih provinc. Zaradi tega odklanja Italija kot država, ki je na tem vprašanju zainteresirana, jugoslovanske zahteve po spremembi avstrijsko-jugoslovanske meje.

Začasna prekinitev pogajanj v Londonu

Začasna prekinitev pogajanj za avstrijsko pogodbo, katero so javili skoro vsi časopisi v Londonu, je povzročila veliko razočaranje in presenečenje, ker so do sedaj še vedno upali, da bo Sovjetska zveza nehala podpirati jugoslovanske zahteve, ker se je lahko zavedala, da zapadne velesile ne bodo privolile v jugoslovanske zahteve. Vkljub temu pa je Sovjetska zveza ostala nepopustljiva in pogajanja so se morala končati, čeprav obstoja še možnost nadaljevanja.

S tem so se končala trimesečna pogajanja, ki so se pričela 24. februarja. Napredek, ki so ga pri 110 sejah dosegli, je bil majhen v sorazmerju s celotnim vprašanjem. Vendar pa je bil to napredek, ki je začasno dovoljeval upanje, da bo končno le mogoče doseči sporazum. Kdaj se bo vršila 111 seja, trenotno ni mogoče povedati. Svet namestnikov zunanjih ministrov vsekakor še obstoja in prihodnjo sejo skličejo lahko vsak čas, če Sovjetska zveza postavi za ta pogajanja podlago.

Po zemeljski obli

GRČIJA

Sovjetska vlada je poslala grški vladi noto, s katero protestira proti justifikaciji komunistov in zahteva, da takoj prenehajo s takimi usmrtitvami.

Najboljši komentar k temu — pripominja London Press Service — je poročilo višjega britanskega častnika, ki se mudi v Grčiji in je govoril z mnogimi prebivalci v različnih krajih. Tako je mogel nabrati neposredne podatke o zločinih l. 1943, katerih krivci so bili pred kratkim justificirani.

Izprašane osebe, ki so vredne zaupanja, so dale naslednje podrobnosti o umorih, ki so jih izvršili komunisti v treh vaseh:

a) Neki mož, ki je bil pooblaščen, da je pobiral živež za krajevne tolpe Elasa (komunistov), je protestiral proti njihovim pretiranim zahtevam. Odvedli so ga pred komunističnega poveljnika, kjer so ga pretepli do smrti. Bil je poročen in je imel osem otrok.

b) Nemci so prisilili nekega mladeniča, ki so ga slučajno prijeli, da jim je moral pokazati pot do rudnika, kjer je bilo skrito orožje. Pozneje so Andartes (komunistična skupina) zato vzeli njegovega brata in še dva druga mladeniča, ki nista bila v nobeni zvezi s tem, ter jih do smrti pretepli ob navzočnosti istega poveljnika.

c) Neko drugo vas, katere prebivalci so bili mali kmetje in sami nekomunisti, so napadli pripadniki Elasa. Osemnajst mož, ki so se branili in ki so pozneje podlegli, so Elasovci hladnokrvno brutalno umorili.

Eden izmed komunistov, ki so ga justificirali letos 6. maja v Egini, je bil splošno znan po svojih groznih zločinih, ki jih je izvršil na otoku Eubeji. V eni sami vasi je umoril 60 ljudi. V drugem kraju je ubil tri otroke, potem pa je potegnil svoj nož in dejal: »Moj nož je še žejen.« Ta dogodek so povedali na več krajih.

To so samo nekateri primeri zločinov, ki so jih zakrivili komunisti v Grčiji.

V Londonu potrjujejo, da britanska vlada nima namena posredovati glede ustrelitve oseb, ki so odgovorne za take zločine. (LPS-AIS.)

Politični in vojaški vodje grških gveriljskih tolp so izdali odločbo, da bo vsak pripadnik njihovih uporniških čet, ki se ne bi več hotel bojevati, kaznovan s smrtjo. Na podlagi te odredbe je bilo ustreljenih že 40 upornikov.

AVSTRALIJA

Poročila iz Avstralije pravijo, da bi vsako mesto v deželi želelo doživeti obisk britanske kraljevske rodbine. Ministrski predsedniki zveznih držav dobivajo na stotine pisem od krajevnih svetov s prošnjami, naj bi kraljevska rodbina obiskala tudi njihovo okrožje. Senator Armstrong, ki je pooblaščeni minister za ureditve v zvezi s potovanjem, je porabil več tednov za razpravljanja o predhodnih načrtih. Dasi se on po eni strani trudi, da bi lahko razširil obisk čimbolj, pa mora po drugi strani zagotoviti, da ne bo potovanje kraljevi rodbini pretežko.

AVSTRIJA

V soboto se je končal zvezni kongres avstrijske sindikalne zveze. Uradno so kongres zaključili v nedeljo z velikim govorom predsednika dr. Rennerja, ki je govoril o vprašanju: »Od liberalne do socialne države«. V soboto je imel predsednik Böhm predavanje o organizaciji zveze in opozoril predvsem na to, da predstavlja avstrijska sindikalna zveza s svojimi 1,250.000 člani ne samo največjo ampak tudi najmočnejšo avstrijsko organizacijo. Predvsem je hotel, da se pokaže delavcem gospodarska povezanost in da se jim razloži, kaj je mogoče in kaj ne.

Koroški deželni zbor je otvoril v torek pomladansko zasedanje. Na dnevnem redu je bila vrsta zakonskih osnutkov in predlogov, katere so skoro v večini soglasno sprejeli. Med drugim so sprejeli tudi zakon o fondu za gradnjo stanovanj in blokov, ki predvideva za prihodnja tri leta en milijon šilingov.

ČEŠKOSLOVAŠKA

Ustavodajna narodna skupščina je sprejela zakon o podržavljenju tiskarskih podjetij. Zakon predvideva tudi to, da bodo dobivali šoloobvezni otroci knjige in vadnice zastonj. S tem zakonom bodo podržavili 1054 podjetij, razen onih, ki so last države, narodnih podjetij, političnih strank Narodne fronte, revolucijskega sindikalnega gibanja in vsedržavnih organizacij. Iz podržavljenih tiskarskih podjetij bodo ustanovili narodno podjetje, nekatera pa bodo vključena v že obstoječa narodna podjetja.

Češkoslovaški volilni zakon za volitve prihodnjo nedeljo predvideva volilno obveznost. Osebe, ki se volitev ne bodo udeležile in za to ne bodo navedle tehtnega vzroka, bodo kaznovane z zaporom do enega meseca in z globo do deset tisoč kron. Pri volilni kampanji hočejo doseči samo to, da bi zmanjšali število praznih volilnih listkov. Če bi bilo veliko število volilnih listkov praznih, bi to pomenilo, da narod slabo podpira komunistično ljudsko fronto.

Vodstvo sindikatov je sporočilo, da bo moral vsak češkoslovaški državljan poslušati v petek govor ministrskega predsednika Gottwalda. Izvzeti so samo uradniki prometnih podjetij, bolnic in policije. Govor bodo morali prenašati v vseh tovarnah, trgovinah, pisarnah in po javnih ojačevalcih v mestih in vaseh.

Po neki objavi češkega notranjega ministrstva bo obtoženo 350.000 Čehov radi tega, ker so za časa nacistične zasedbe zaprosili za nemško državljanstvo.

MADŽARSKA

Na Madžarskem si vlada prizadeva podržaviti cerkvene šole. Katoliški kardinal Midszenty je izdal pastirsko pismo, v katerem se odločno izreka proti podržavljenju katoliških cerkvenih šol. Tudi opozicijska stranka je objavila v svojem glasilu svoje odklonilno stališče do tega vprašanja. Ta stranka je sklenila, da zahteva za cerkev pravico pouka na podlagi svobode vere in za starše pravico, da pošiljajo otroke v šole, katere si izvolijo. Opozicijsko glasilo, ki je ta sklep priobčilo, je notranje ministrstvo prepovedalo in izdajo izišlih izvodov zaplenilo. V teku zadnjih razgovorov, ki jih je imel odbor za preiskavo odprtih vprašanj med cerkvijo in državo, so evangeličani in reformiranci na podržavljenje pristali.

Za obnovitev znanega budimpeštanskega visečega mostu, katerega so Nemci porušili, so zbrali do sedaj 8 in pol milijona forintov. Velik del te vsote so dobili z davkom na vžigalice.

Glasilo madžarske komunistične stranke piše, da pristopajo Madžari h komunistični stranki zato, ker so lačni. List svari svoje čitalce pred vstopom v stranko iz takih razlogov in izjavlja, da je to nezdrav znak, ki kaže, da ljudje nimajo notranjega prepričanja, ampak samo željo po kruhu in delu.

ZDRUŽENE DRŽAVE

Predsednik Truman je ponovno zahteval od kongresa, naj čimprej z zakonom poviša Alasko v zvezno državo. Istočasno je predložil načrt za pomoč tej deželi, s katerim bi pospešili raziskovanja te dežele.

Nekateri strokovnjaki za atomske probleme so izjavili, da je bil eden glavnih namenov zadnjih atomskih poizkusov na otoku Eniwetek izpopolnitev sistema za ugotavljanje krajev, kjer se zgode atomske eksplozije, na velike razdalje.

Po zaslugi tega sistema bodo Združene države lahko vsak trenutek vedele, če delajo druge države poizkuse z atomskimi bombami.

Nekateri izmed največjih znanstvenikov, ki so se udeležili poizkusa na Eniweteku, so bili na tisoče km oddaljeni od Marshallskih otokov.

Ameriška vlada je v ponedeljek sporočila, da je pripravljena pričeti ponovna pogajanja glede avstrijske mirovne pogodbe šele takrat, ko bodo ustvarili zadostno podlago za pogajanja. Kot podlago za pogajanja smatrajo zagotovitev avstrijskih meja iz leta 1937 in zagotovilo, da Avstrija ne plača nobenih reparacij.

V Združenih državah Severne Amerike so ustanovili novo politično organizacijo, ki se imenuje »stranka predsednikove žene« in ki se tudi namerava udeležiti letošnjih predsedniških volitev. Kot kandidatinje bodo nastopile: gospa Eleanor Roosevelt, pisateljica Claire Boot Luce in vojvodinja Windsorska.

Ameriški urad za gospodarsko sodelovanje je dovolil včeraj dobaviti dodatna živila in drugo blago v višini sedmih milijonov dolarjev Avstriji, Grčiji, Nizozemski, Norveški in Franciji. Večino tega blaga bodo nakupili v Združenih državah.

V Washingtonu se je pričela v ponedeljek štiridnevna konferenca v inozemstvu živečih politikov vzhodnoevropskih držav. Pri konferenci so udeleženi konzervativni, kmečki in socijalistični politiki. Glavni namen konference je spojitev vseh nekomunističnih skupin iz vzhodnoevropskih držav v »mednarodno demokratično fronto«. Te težnje podpirajo: bivši poljski ministrski predsednik Mikolajczyk, bolgarski vodja kmečke stranke Dimitri Dimitrov, bivši madžarski ministerski predsednik Nagy, jugoslovanski kmečki vodja Gavrilovič in romunski kmečki vodja Buzesti.

Predsednik nove židovske države, dr. Weizmann, ki se trenotno mudi v Združenih džarski ministrski predsednik Nagy, jugoskal predsednika Trumana. Po obisku je dr. Weizmann izjavil, da je predsednik Truman obljubil posojilo novi židovski državi v višini 90 do 100 milijonov dolarjev.

VELIKA BRITANIJA

Življenski stroški v Veliki Britaniji so od januarja zopet narastli. Živila za 9 odstotkov, oblačila za 5, kurjava in razsvetljava za okrog 10 odstotkov.

Študentje Velike Britanije in večih evropskih držav bodo porabili svoje letošnje počitnice na nov način. Šli bodo v inozemstvo ter se lotili dela v poljedelstvu, pri gradnjah ali industriji. Britanski študentje bodo med počitnicami delali na Nizozemskem, na Norveškem, v Švedski, v Jugoslaviji in v Bolgariji. Pomagali bodo pri popravljanju cest in mest, ki so bila razdejana v vojni. Živeli in delali bodo skupno s študenti tiste države, kjer bodo. Po dnevnem delu bo poskrbljeno za dobro čtivo in zabavo.

Zaključek londonske konference glede bodočnosti Nemčije se je zopet zakasnil. V ponedeljek so imeli voditelji delegacij sejo. Izgleda, da hočejo na vsak način najti izhod iz težav, ki so na poti sporazumu. Britanski zunanji minister Bevin je sprejel ameriškega veleposlanika v Londonu, ki vodi ameriško odposlanstvo na Londonski konferenci, na daljši razgovor. Težave so predvsem v treh točkah:

1. nadzorstvo Porurja in vprašanje pooblastil za mednarodno oblast.

2. politična organizacija zapadne Nemčije, to se pravi sklicanje ustavodajne skupščine, njena sestava in smernice, ki naj jih dobi za izdelavo ustave, ki bo podlaga za bodoče delovanje nemške vlade v zapadni Nemčiji in

3. varnost Francije, ki predstavlja še vedno glavni problem.

JUGOSLAVIJA

Govornik jugoslovanske vlade je nedavno izjavil, da bi bilo mogoče spor glede meje z Italijo, ki hoče predložiti to vprašanje štirim velesilam, rešiti z direktnimi pogajanji, če bi Italija pokazala dobro voljo.

Po poročilih agencije Reuter so zaprli vodilnega jugoslovanskega komunista Andrija Hebranga, ki je bil v začetku tega meseca odstavljen s položaja ministra za lahko industrijo. Poročila, po katerih naj bi zaprli tudi komunista generala Sretena Žujeviča, ki so ga izključili iz jugoslovanske vlade istočasno s Hebrangom, še niso potrjena. Kakor trdijo, pomeni aretacija Hebranga pričetek resne čistke v jugoslovanski komunistični partiji.

Jugoslavija je sprejela grške državljane, katere je argentinska vlada hotela izročiti grški vladi. Po svojem prihodu v Slovenijo so se ti ljudje zahvalili vladi ljudske republike Slovenije za prijateljski sprejem in solidarnost.

Uradno so javili, da so vzeli 1550 jugolovanskim tvrdkam z nenadnim ukrepom obrtno dovoljenje, češ da so te tvrdke sabotirale narodno gospodarstvo in zalagale črno borzo.

V petek so zopet odprli številne trgovine v Beogradu, kjer so nedavno izvedli preiskavo knjig in skladišč. Lastnikom so obljubili za slučaj, da trgovino zaplenijo, nekako odškodnino.

ITALIJA

Predsednik Italije Einaudi je podpisal imenovanja novih ministrov. V torek je bila nova vlada zaprisežena, v sredo pa je bila prva seja nove vlade. 31. maja se bo nova vlada predstavila obema zbornicama. Vlada šteje 19 ministrov.

Rimski radio je sporočil, da se bo vršila 2. junija, ob obletnici razglasitve republike v Rimu, velika vojaška parada italijanske mornarice, vojske in letalstva.

BOLGARIJA

Komunistična in socijalistična stranka Bolgarije sta objavili skupno poročilo, v katerem javljata podpis izjave glede spojitve obeh strank. Spojitev se bo izvršila v teku enega meseca. Socijalisti so se obvezali, da bodo opustili »načela, ki so jih imeli prej glede sodelovanja s buržoazijo in priznali potrebo po borbi proti desničarskim socijalistom, ki so agenti imperializma.«

NEMČIJA

Zastopniki takozvanega nemškega ljudskega kongresa so poizkušali v nedeljo zbirati podpise za nemško edinost. Berlinski poročevalec britanskega radija poroča, da nemško prebivalstvo kaže za to malo zanimanja. Zbiranje podpisov za nemško edinost je v ameriški in francoski coni Berlina prepovedano, v britanski pa dovoljeno.

ROMUNIJA

Radi vedno bolj se razširjajočih vesti, da hočejo Rumunijo vključiti v Sovjetsko zvezo kot eno njenih novih zveznih republik je nastalo med rumunskim narodom veliko razburjenje in nemiri. V severni in vzhodni Rumuniji je prišlo do kmečkih uporov, dalje je bilo izvršenih več sabotaž na železnicah in cestah v obmejnem ozemlju. Sedanjega ministra pravde Patrascanu-a so zaprli.

Drobne novice

»Daily Herald« piše o svetovnih problemih prehrane in pravi, da trenutno ne izrabljamo zemlje, kot bi jo morali in da je čas obračuna blizu, če se ne bo ves svet resnično potrudil, za odstranitev te nevarnosti.

Z ozirom na trenutno stanje poljedelske tehnike v raznih delih zemlje bo mogoče obdržati raven prehrane na isti višini, kot je bila lansko leto le, če bo letošnja žetev zelo dobra. Če bodo vsi sedaj izdelani načrti dali zaželene uspehe, bo v letu 1951 proizvodnja živil znova dosegla raven iz l. 1938. Treba pa je upoštevati, da se prebivalstvo na svetu pomnoži vsako leto za 20 do 25 milijonev oseb. Torej bo treba prejšnjo količino živil razdeliti med večje število potrošnikov. Zato je potrebno — zaključuje list — zvišati proizvodnjo živil, ne da bi oslabili zemljišča. V ta namen pa je treba zboljšati sedanje načine obdelovanja. (LPS)

*

V enem izmed švicarskih visokošolskih listov so razpisali med drugim tudi anketo o komunizmu. Velika večina akademikov se je izjavila proti, češ da je prava svoboda in demokracija nezdružljiva s komunistično idejo.

*

Ameriški politični opazovalci v Evropi ugotavljajo po komunističnem volilnem porazu v Italiji splošno nazadovanje komunizma, katero se opaža tudi že v sovjetski zunanji politiki. Če bi bile sedaj v Franciji volitve, bi najbrž komunistična stranka doživela tam še hujši poraz.

*

Z vojno ladjo »Georgic« je iz Haife v Palestini pobegnilo v Liverpool v Anglijo 34 hebrejskih kristjanov ter izjavilo, da jim je »Stern Gang« — judovska teroristična organizacija — grozila s smrtjo, če ne zapuste Palestine.

Dvajset žena in mož šteje ta skupina. »Stern Gang« jih je vpisala v črno listo, ker so priznali svojo vero in ker so bili zaposleni v britanski industriji. Nekateri so izpovedali, da so jih člani te teroristične organizacije mučili ter obsodili na smrt.

*

Poveljnik sovjetskega generalnega štaba za sovjetsko cono Nemčije, general Lukačenko, in 85 drugih višjih oficirjev je bilo v teku nove čistke odpoklicanih v Moskvo.

*

Španska katoliška pomožna akcija Caritas je povabila več sto avstrijskih otrok za november in december v Španijo na okrevanje.

*

V Toulonu je eksplodiralo mestno skladišče razstreliva. Eksplozija v tem francoskem pristanišču se je zgodila med dviganjem potopljenega doka. Napravila je veliko škodo. Vodo je vrgel pritisk 300 metrov visoko. Ena oseba je bila ubita.

*

Nemškega graditelja letal, profesorja Wilija Messerschmitta je sodišče v Augsburgu obsodilo kot »nacističnega sopotnika« na 2000 mark globe.

*

Bivši britanski visoki komisar v Palestini, general sir Allan Cunningham, je izjavil v Londonu, da je treba odločno zavrniti vse trditve, ki pravijo, da je Britanija vodila politiko, ki bi zapustila v Palestini kaos. Nadalje je izjavil, da se je izvršil umik britanskih čet iz Palestine brez izgub.

Sovjetska zveza o vprašanju Trsta

Neodvisni italijanski list »Il Tempo« je objavil članek, v katerem pravi, da je Sovjetska zveza baje predlagala delitev svobodnega Tržaškega ozemlja. Trst in cono A naj bi dobila Italija, cono B od Capodistria do Cittanova pa Jugoslavija. Po mnenju lista se Italija s tem predlogom ne more strinjati.

25. veto Sovjetske zveze

Sovjetski odposlanec pri Združenih narodov Andrej Gromyko je vložil pri Združenih narodih veto, da bi preprečil sklep Varnostnega sveta.

Varnostni svet je izglasoval s šestimi glasovi večine sklep za ustanovitev pododbora, ki naj preišče dogodke pri komunističnem državnem udaru na Češkoslovaškem februarja 1948. Sovjetski odposlanec Gromyko je vložil proti temu sklepu veto.

Ameriški odposlanec Austin je izjavil, da je ameriško odposlanstvo pripravljeno dati Varnostnem svetu na razpolago poročila češkoslovaških državnikov, ki so po komunističnem državnem udaru zbežali v Združene države.

Na ta način je zastopnik Sovjetske zveze že petindvajsetič uporabil »Ne!« in s tem onemogočil izvršitev važnih sklepov oziroma predlogov.

Izpod domače lipe

ČAČE

Pred kratkim smo dobili na našo faro novega gospoda v osebi preč. g. župnika Walcherja. Vsi smo ga z veseljem sprejeli, saj je glas o njegovi pravičnosti in dobroti že zdavnaj prišel do nas. Naš novi gospod, ki so prišli iz Suhe, so po rodu Nemec, a prav lepo obvladajo tudi slovenščino. Tako jim bo delo zelo olajšano, posebno pri spovedovanju, ker se bodo ljudje, ki nemško le slabo ali sploh ne obvladajo, lahko spovedovali v slovenščini. Upamo, da nam bodo gospod župnik kdaj napravili tudi kako slovensko pridigo, saj so zelo uvidevni in bodo sami spoznali potrebo po tem.

Gospodu župniku Walcherju želimo dobrodošlico in bomo prosili Boga, da nam jih dolgo let obvaruje v naši sredi.

VRATA

Pretekli četrtek, 20. maja je bil za nas velik praznik. Na mejo nas je prišla obiskat Višarska Marija. Velika procesija vernikov iz italijanske strani jo je spremljala na poti do nas. Na meji smo jo prav lepo sprejeli pod vodstvom naših duhovnih gospodov. Na prostem so bile tri svete maše, med mašami pa ljudsko petje. Prepevali smo slovensko, nemško in italijansko. Marija je poslušala svoje vdano ljudstvo in je bila gotovo vesela, da se je ob njenem sprejemu zbralo tolико vernega ljudstva. Navzoči so bili tudi duhovniki iz Kanalske doline pod vodstvom višarskega gospoda župnika, domačo duhovščino pa je vodil gospod dekan iz Beljaka.

SLOVENJI PLAJBERK

Tudi mi se hočemo enkrat oglasiti v »Koroški kroniki«, da ne boste mislili, da nas ni na svetu, ali pa da ne znamo pisati. Kaj posebno važnega sicer ne vemo povedati. Tudi k nam, ki smo visoko, je prišla cvetoča pomlad z vso lepoto, ki jo premore in mi smo jo iz vsega srca veseli. Kakor povsod, imamo tudi pri nas majniško pobožnost, ki jo obiskujemo v precejšnjem številu in se naši ljubi Materi Božji tako z molitvijo in petjem priporočamo.

Ženimo se pa nič kaj prida. Letos sta bili komaj dve poroki. Prvi, ki se je opogumil in dal dober zgled, je bil naš gospod učitelj Ludvik Kren. Pred oltar je popeljal Tomaževo Roziko. Drugi je bil Janez Ogris, ki se je naveličal samskega stanu in je šel po Štornikovo Lucijo in jo peljal na svoj dom v Bistrico, kjer je zaposlen.

Kadar bo zopet kaj novega, se bomo že oglasili, za danes pa naj bo dovolj.

MELVIČE

Po dolgem času se zopet enkrat oglašamo v »Koroški kroniki« z nekaj vrsticami. Kaj posebnega ni in še to, kar je, ni kaj posebno razveseljivo; zlasti v gospodarskem pogledu. Tako na primer je mnogo kmetov, zlasti v Otcah, Ločah, Napolah imelo nesreče pri konjereji. Kar čez noč jim je prišlo proč po troje žrebet. Tudi pri svinjereji ni nič boljše, tako, da je veliko pomanjkanje »kotičev«, kakor pravimo pri nas mladim prešičkom. Poleg vse teh nadlog pa je letos še »čebrovo leto« in jih je res veliko, ter jih pridno nabiramo in uničujemo.

Kmalu se bo tudi začelo planinsko življenje na Podulniku in dulski planini. To je vsako leto veliko razvedrilo za ljudi in živali.

Tudi eno »ohcet« smo imeli. Weidlnov Jok se je naveličal samskega stanu in je vzel Ravšarjevo Roziko. Kakor vedno, je bilo na »ohceti« veselo.

To bi bile za enkrat novice iz našega kraja. Kadar bo zopet kaj, boste v »Kroniki« že brali.

ZILJICA PRI PODKLOŠTRU

Prav težko najdeš to prijazno vasico. Podklošter se je v zadnjem času tako razbohotil, da jo hoče kar zadušiti. Zato pa naletiš še dandanes na Ziljičane, ki ne vedo, kje pričenja in kje neha Ziljica. Tudi uradni Podklošter ne privošči Ziljici posebnega sijaja. Pred vasjo Ziljico najdeš na kažipoti tablo z napisom: Podklošter namesto Ziljica.

Čeprav je vasica tako zapostavljena, ima v svoji sredi le nekaj, kar je vredno omeniti. Najprej je velika tovarna svinca. Velika je, pa jo še vedno povečavajo. Po našem mnenju bi bilo važno, ne da jo samo povečavajo, ampak bi to bogato podjetje polagalo večjo važnost na stanovanjsko vprašanje in zidalo za revne delavce primerna udobna stanovanja. Kajti za reveže je treba tudi poskrbeti, bogataši si že sami pomagajo.

Ziljica se je ponašala z lično Marijino kapelico. Čudno, da so bombe zadele ravno malo kapelico, dočim je ostala ogromna tovarna svinca popolnoma nepoškodovana. Danes samujejo samo še razvaline kapelice na prijaznem gričku. Za sedaj ni misliti na zidavo kapelice, razen če bi se podjetje odločilo za to lepo dejanje in na lastne stroške pozidalo kapelico.

Ko se bodo mogoče kmalu razmere spremenile in uredile tako, da bo mogoče postaviti veliko cerkev ali kapelico, tedaj bi že danes svetovali dvoje: vrh hriba zravnati in postaviti lepo cerkev.

Na Ziljici je tudi kino, kamor se hodijo razveseljevat ljudje iz vse okolice. Zaradi obiska se ni treba pritoževati. To je dober vir dohodkov za občino. Ziljica šteje več prebivalcev kakor Podklošter. Vsak Podklošterjan pa pride ali slej stanovat na Ziljico, kjer je skupno stanovanje za vse: pokopališče. Prav prijeten vtis napravi pokopališče. Ima zelo lepo lego in ljudstvo goji prav nežno ljubezen ter krasi to božjo njivo. V vigredi in vse poletje izgleda kakor cvetličnjak.

V nedeljo 9. maja smo imeli Ziljičani velik praznik. Že na predvečer so odmevali možnarji in napovedovali veseli dan: »žegnanje«. Obhajali pa so ga le na polovino, ker vsako nedeljo že sami Podklošterjani napolnijo svojo farno cerkev do zadnjega kotička.

Popoldne se je vreme nekoliko popravilo. Zasedli so konje in priredili »štehvanje«. Žegnanje se je zaključilo z dolgotrajnim rajanjem. No, saj po mnenju nekaterih je pri žegnanju to glavna stvar.

Na pokopališče na Ziljico se je preselil posestnik in gostilničar Karel Michor ter zapustil žalujočo družino. Tam bo počakal še druge znance in sorodnike.

ŠMIHEL NAD PLIBERKOM

Materinska proslava je kar lepo uspela. Bog nam je naklonil ugodno vreme, da smo mogli proslaviti naše matere kar na prostem na tratici sredi gozda na hribu Sv. Katarine. Udeležba je bila nepričakovano velika. Vsak pride pač rad pogledat naše male, kako se eni pri nastopu tresejo, kako se zopet drugi hočejo izkazati, da so že kar dobri junaki v nastopu in besedi. Program je bil živahen: deklamacije, pesmi, godba in primerni otroški in dekliški prizori. Ob tej prireditvi smo mogli zopet videti, kaj vse zmorejo naši otroci. Človek jih je kar vesel. Da bi le znale in mogle naše matere to nedolžno mladež tako vzgajati, da bi bila ljudem in Bogu v veselje.

Zadnje tedne smo jih zopet nekaj pokopali. Aleš Tašel iz Gor. Bistrice se je precej časa pripravljal na smrt, ki ga je končno v 78 letu starosti rešila bolniške postelje. Marija Aleško iz Sred. Bistrice je pa kar v nekaj dneh zbolela in umrla. Oba sta se na smrt tudi duhovno lepo pripravila. Pokopali smo tudi nekaj otrok. Komaj so zagledali ta svet, se jim je zdel morda preveč grd in hudoben, pa so šli rajši med angelce nebeške Bogu prepevat večno slavo. Blagor jim, saj bo za njih tam najboljše poskrbljeno.

DOB PRI ŽVABEKU

Opetnikov Ciril in Vavtijeva Nežika sta se vzela sicer še pred pustom, toda njuno poroko smo obhajali šele sedaj. »Šrangali« smo šele te dni, ker smo čakali, da bo še kakšen par stopil pred oltar, pa ni bilo nič. Hoteli smo namreč vse skupaj zložiti, kar se pri »šranganju« nabere. Ker pa ni bilo kazno, smo pač morali temu čakanju narediti konec. Imeli smo se prav dobro. Žejen in lačen ni nihče ostal in tudi podplate smo malo nabrusili. Nekateri, na primer Božičev oče so bili tako dobre volje, da so pošteno prepotili, bolj kakor ob košnji. Toda pri nas v Dobu nismo, kakor drugod. Pili smo pri eni hiši, plesali pa pri drugi tako, da smo se lahko spotoma pohladili, da ni bilo prevroče.

H šmarnicam pridno zahajamo. Opravljamo jih kar sami, dvakrat na teden pa pride gospod iz Pliberka. Pri šmarnicah lepo prepeva domači zbor, kar brez organistinje, ki je zbolela in ji želimo skorajšnjega okrevanja. Radi jo imamo in jo težko pogrešamo.

Imamo tudi požarno brambo. V nedeljo je bil občni zbor in je bil izvoljen nov odbor.

Tudi cerkveno konkurenčni odbor je imel sejo, na kateri so sklepali o tem, da bi prestavili pokopališče, ker je sedanje postalo premajhno. Bomo že poročali, kaj bodo sklenili.

Naredili smo si novo kegljišče, da nam ob nedeljah ne do dolgčas. Pa tudi sicer pridno gradimo in bo marsikatero poslopje ali hiša dobilo novo lice. Seveda je stiska za denar.

V vasi najbolj pogrešamo trgovine in trafike. ter moramo hoditi stvari kupovat v Pliberk ali Žvabek. Za gospodinje in častilce božje travice je to malo od rok.

Imamo pa zato nekaj lovcev, ki niso od muh. Eden je tak, da ustreli zajca samo na ležišču, drugi pa tak, da ga ustreli samo, kadar teče. Ta dva sta najbolj nevarna. Toda zajci bodo kmalu videli, kako je. Kadar zajec sedaj vidi prvega, začne leteti in kadar vidi drugega, se uleže in v obeh primerih odnese zdravo kožo. Pozimi enkrat so naši lovci v Komlu lovili lisice. Lisic je bilo menda sedem. Pokalo in grmelo je, kakor ob ofenzivi. Lisic pa to ni motilo. Zbrale so se pod neko smreko in mirno igrale »lustig«. Ko je lovcem zmanjkalo streliva, so odšli domov, lisice pa tudi.

No, pa brez zamere, pa še drugič kaj!

ŠT. ILJ

V četrtek, 20. maja smo imeli pri nas praznik, ki ga že dolgo ne pomnimo, namreč sv. birmo. Prevzvišenega smo sprejeli v sredo zvečer. Postavili smo slavolok in pevci so zapeli v pozdrav nekaj pesmi. Ker je naš kraj velik in ker že birme dolgo ni bilo, se je nabralo lepo število birmancev in sicer je sprejelo zakrament sv. birme 74 birmancev. Botrice in botri letos niso bili tako zelo v zadregi, ker sedaj se že dobi precej in je kar prav, da birma ni bila lansko leto, ko je bilo težko kaj primernega dobiti za birmance.

Pozimi enkrat smo v »Kroniki« brali, da je bilo v gostilni pri »Spiesu« v posebni sobi neko zborovanje in da je bila gostilna zaprta. Da ne bi kdo trpel krivice, povemo, da ni ne eno ne drugo res in da je bil tisti, ki je to poročal najbrže zlonamerno slabo poučen. Toliko ugotavljamo resnici na ljubo.

Drugače ni posebnih novic, oziroma jih bomo prihodnjič napisali, ker delo nam na kratko meri čas. Pridni smo in če Bog da, bo naš trud poplačan z dobro letino tako, da bomo jeseni imeli polne kašče.

Izredna ugodnost!

KER NAS JE VEČ NAROČNIKOV

„Albuma Koroške"

NAPROSILO, DA DOVOLIMO PLAČEVANJE ALBUMA V DVEH OBROKIH, OBVEŠČAMO PRIZADETE, DA JE TO MOŽNO, IN SICER TAKO, DA SE PLAČA OB NAROČILU 15 ŠILINGOV IN PO PRETEKU ENEGA MESECA OD PRVEGA VPLAČILA ŠE OSTALIH 15.— ŠILINGOV.

NAROČILA ZA »ALBUM KOROŠKE« SPREJEMA UPRAVA »KOROŠKE KRONIKE«, KUPITE GA PA LAHKO TUDI PRI VSEH NAŠIH PREPRODAJALCIH IN KNJIGARNAH.

Uprava »KOROŠKE KRONIKE«
Celovec/Klagenfurt, Völkermarkter Ring 25

MAUSER KAREL:

KAPLAN KLEMEN

ROMAN

(Nadaljevanje)

11.

Moškaj golta. V obraz je posinel in hlasta za besedami.

Iz Klemena vre.

»Pojdi, pojdi! Ti ki lačne nasičuješ z gobezdanjem, mestjan polizani.«

Kar vzdignilo ga je od mize.

»Ti si, ti si...«

»Nesramen si.«

Klemen sede trdo nazaj na stol.

»Zapomni si, da si vzel otrokom. Lačnim si vzel. Svetničiš se, toda spoznal sem te do kraja. Svetohlinec!«

Ni mogel več zdržati. Porinil je stol od sebe, vzel knjigo in odšel na hodnik.

Videl je, kako je Moškaj sihal. Zdel se mu je podoben krapu, ki ga je nekdo vrgel na suho.

Na hodniku se je umiril. Dobro mu je delo, da se je izdivjal, da je bruhnil iz sebe, kar ga je vseskozi tiščalo.

Pri večerji je bil Moškaj bled. Proti Gorniku še pogledal ni. Klemen je vedel, da ga je zadel.

*

Po Veliki noči je umrl Modrišev Tonček. Modriš sam je prišel do Klemena v semenišče.

Klemena je zadelo. Brez moči je stal pred Modrišem, ki se mu je tresel glas.

Popoldne si je sprosil dovoljenje, da je smel v »Sibirijo«. Šel je s strahom, z bolečino, ki je glodala prav pri srcu.

Tonček je ležal v krsti. Suhi obrazek je bil miren, voščeno bel, suhe bele roke sklenjene kakor zlomljene in položene na prsi.

Modriševka je planila v vek. Tudi Modriš je vekal. Klemen je stal skonca mize in gledal v mrlička. Jok ga je davil, toda z vso silo je tiščal solze nazaj.

Zdelo se mu je, da stoji sredi strahovitega veletoka, da se upira razdivjani moči težke vode, da skuša reševati, kar se rešiti sploh še da, pa se mu sproti vse izmika iz rok. Beden kamenček je, nič več.

Kriknil bi rad, zarjul, nato pa po kolenih šel od barake do barake in vsakemu poljubil bose noge. Vsem od kraja. Starcem in ženam, umazanim in ušivim otrokom in vse poprosil za odpuščanje.

»Odpustite, ljudje božji. Dal bi, pa nimam. Naj bom berač z vami.«

Nato so se mu orosile oči. S pušpanovo vejico je pokropil mrlička, se poslovil in utonil na cesto. Pijan je bil od bolečine.

Lep dan je bil, sončen in jasen in barake so stale za drevjem. Kakor kolibe gobavcev, ki z gnilimi udi okužujejo zrak.

Ko je prišel v mesto, ga je obsedla blazna misel, da bi moral zdaj stopiti sredi trga, dvigniti roko, ustaviti ljudi in vozila in zakričati v množico.

»Ljudje, kam? Počakajte, vrnite se domov. Umrl je otrok, Modrišev Tonček. Umrl, ker ga niste poznali.«

Moškaj niti glave ni vzdignil, ko je vstopil. Klemen je sedel in do noči ni odprl nobene knjige.

Velikonočne počitnice so bile Klemenu odveč. Nič prave volje ni bil. Vreme je bilo sicer lepo, toda Klemenu se je zdelo, da se je odtrgal od nekod, da ni prav, da je prišel domov.

Še gospod Vencel so ga uganili, da ga nekaj grize.

»Tišči te nekaj, fant. Nič nisi pravi.«

»Premajhen sem, gospod župnik.«

»Premajhen?«

Vencel ga ne morejo umeti.

»Premajhen, da bi mogel vsem pomagati. Brez moči stojim pred beračijo, kakor da so mi roke zvezane.«

»Eh, fant, zdaj te razumem. Mlad si, pa bi rad svet vzdignil. Ne zaleti se, da ne zaideš. Sedi.«

Klemen je sedel. Okno v sobi je bilo odprto in zrak, ki je vel v sobo, je dišal po strdi, po sokovih, ki so vreli v drevju zunaj.

»Krivico vidiš in bi jo rad z enim zamahom podrl. Mnogi so poskušali. Glej, Kristus je prišel na svet in tudi ob njegovem času je bila krivica v cvetju. Meso sužnjev in suženj so metali v hrano ribam in bili so ljudje, ki so živeli od krvi drugih. Pajki, ki so puščali prazne mešičke.«

»Nekje mora biti rešitev,« se je odtrgalo iz Klemena.

»Modrišev otrok je umrl in nisem mu mogel pomagati. Nekateri pa jedo bel kruh in pečenko.«

V Klemenu se je razklalo spoznanje od vrha do tal.

»Res je, Klemen. Krivica cvete kakor hudičev zaklad. Nekaj ljudi bo slabih in iz teh ljudi se krivica razliva dalje kakor povodenj. Samo omejuješ jo lahko, uničiti je ne moreš. Poglej, vstal je sv. Frančišek, v žakljevino odet je budil vest bogatim, mnogim je pomagal, vsem ni mogel. In vendar je zapel sončno pesem. Spoznanje te ne sme nikoli zlomiti. Stori največ, kar moreš in srečen boš.«

Klemen gleda predse. Župnik Vencel koj vidijo, da se fant še ni dognal.

»Še nekaj te grize. Vidim. Povej.«

Klemen išče za besedami.

»Naravnost povej! Ni ti treba iskati ovinkov.«

»Mislil sem, da bi morali mi vse zapustiti,« je skoraj dahnil Klemen.

»Vedel sem, da te tudi to grize. Tudi mene je nekoč, ko sem bil v tvojih letih. Ne imejte dveh sukenj, kajne? Prav, da bereš sveto pismo. Nekateri so višje poklicani. Morda si med njimi. Ni pa greh, če si privoščiš toliko, kolikor je tvojenmu stanu primerno. So pa izjeme, ki bolijo. Vem, da si jih že srečal. Ej, Klemen, tudi jaz sem dosti pretrpel zavoljo tega.«

»Včasih se vse upre vame in se bojim, da ne bom zdržal,« je skoraj žalosten Klemenov glas.

»Dokler se boš bal, toliko časa ne boš padel. Zapomni si, pade tisti, ki misli, da stoji.«

Prizanesljivo se smehljajo gospod Vencel in sonce se leskeče v njihovih belih laseh.

Potlej je Klemen vstal, čudno truden, zbit. Župnik Vencel so gledali za njim skozi okno in kimali z glavo.

»Eh, Križani, težak križ si nekaterim pripravil. Že ob spoznanju trpijo. Blagoslovi Klemena!«

Klemen je bil vesel, ko so minile počitnice. Brez žalosti je odhajal. Sonce ga je spremljalo, ko je odhajal čez Bled proti Lescam. Proti Begunjam ni pogledal. Mirno je šel in odzdravljal otrokom, ki so ga pozdravljali.

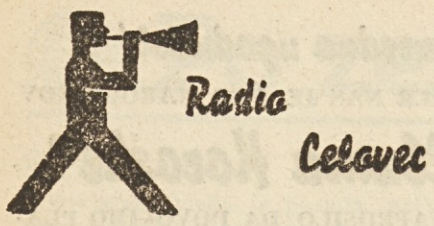

SOBOTA, 29. maja:
7.15 Iz svetovnega tiska.
17.10 Pregled sporeda za prihodnji teden.

NEDELJA, 30. maja:
7.30 Jutranja glasba.
19.00 Poročila.
19.20 Polurna oddaja.

PONEDELJEK, 31. maja:
7.15 Zgodovinsko predavanje.
16.00 Potovanje po svetu.
17.10 Poročila.

TOREK, 1. junija:
7.15 Poročila in jutranja glasba.
17.10 Poročila.

SREDA, 2. junija:
7.15 Poročila in jutranja glasba,
17.10 Poročila.

ČETRTEK, 3. junija:
7.15 Zvočni tednik.
17.10 Poročila.
19.30 Polurna oddaja.

PETEK, 4. junija:
7.15 Jutranja glasba in poročila.
17.10 Poročila.

IŠČEMO

FRANCA DOLINARJA, starega okrog 20 let, doma iz Peč pri Moravčah na Gorenjskem. Očeta istega imena so ubili leta 1942/43. Zanj poizveduje teta v Ameriki.

Podatke je poslati na naslov: Ludvik Jelenc, Unterbergen, Kärnten, Nr. 40 — pošta ista.

SLOVENEC

obrtnik, star 40 let, želi spoznati Slovenko, staro do 45 let, tudi vdovo. — Tajnost zajamčena.

Ponudbe je poslati na upravo »Koroške kronike« pod značko »Skupno življenje«.

SPRETNEGA STAREJŠEGA GOSPODARJA

išče Ana Kometer, p. d. Rebernik v Galiciji na Koroškem (Gallizien i. Kärnten).

ZA NEDELJSKO POPOLDNE

Križanka: „Album Koroške"

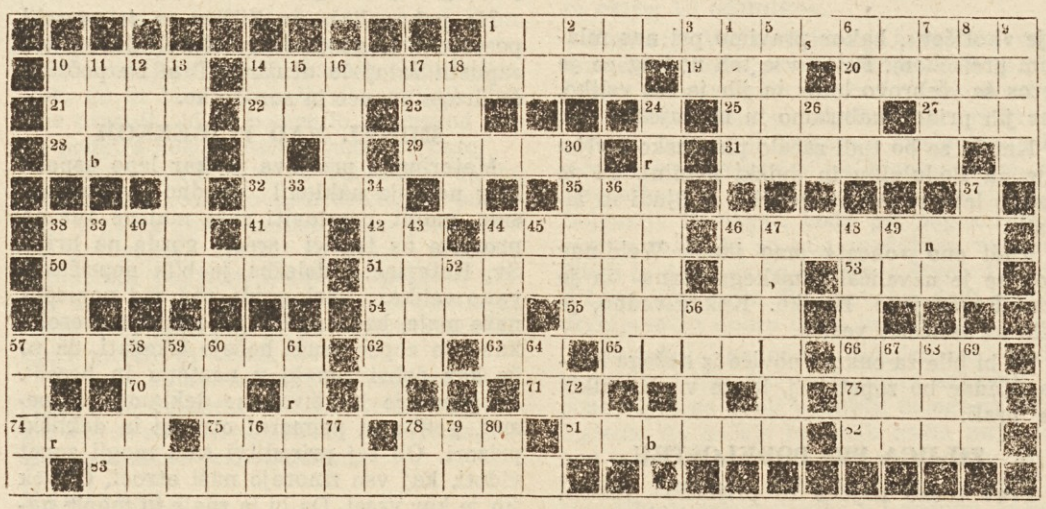

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1 nam prikazuje »Album Koroške«; 10 sadno drevo; 14 božja pot, katere slika je na prvih straneh »Albuma Koroške«; 19 finsko mesto; 20 nasprotje od plime; 21 pritrdilnica; 22 sovražnik železa; 23 nikalnica; 25 deležnik nekega glagola premikanja; 27 zemeljski tečaj; 28 obseg, krogova črta; 29 kraj v cerkvi; 31 žensko ime iz sv. pisma; 32 poltema; 35 prva številka narobe; 38 majhna denarna enota; 41 dva enaka samoglasnika; 42 del kolesa; 44 uporabljam sekiro; 46 dolina na Koroškem, katere kraje in prirodne krasote ponazoruje mnogo slik v »Albumu Koroške«; 50 dan v tednu; 51 kraj v Rožu z idilično cerkvico, katere slika je na strani 25 »Albuma Koroške«; 53 prvi človek; 54 element, ki služi za izdelovanje atomskega orožja; 55 jedilni pribor; 57 število, ki pove, koliko stane »Album Koroške«, knjiga slik in narodnih okrasnih motivov, tiskana na umetniškem papirju, lep spomin in primerno darilo za vsakega; 62 dva enaka soglasnika; 63 ploskovna mera; 65 uslužbenec v hotelu; 66 domače žensko ime; 70 drugi sklon prve številke; 71 kratica za »železniška družba«; 73 miselni utrinek, trska; 74 moška čebela; 75 mesto v Južni Franciji; 78 človeški organ; 81 slikovita koroška gora, ki nudi hvaležno ozadje mnogim lepim slikam v »Albumu Koroške; 82 pokrivalo; 83 mesto pod Karavankami, kjer se je ohranilo mnogo lepih starih slovenskih običajev. Tudi o tem izveš v »Albumu Koroške«.

Navpično: 2 konček kopnine; 3 označka za kemično prvino; 4 »Na v'sočem.. bom hajd'co sjau, v ravn' dolinc' pa lub'co zbrau« (stran 24 v »Albumu Koroške«); 5 tekočina; 6 vas pod Kepo. Slika je na strani 52 »Albuma Koroške«; 7 gora, ki jo omenjamo pod 6 navp.; 8 veznik; 9 izraz pri telefoniranju; 10 moško krstno ime; 11 otok v Jadranskem Primorju; 12 odmev (tujka); 13 kraj ob istoimenskem jezeru, čigar večerni motiv je na strani 12 »Albuma Koroške«; 14 udruženje trgovcev; 15 vzklik; 16 soseda Drave onkraj Karavank; 17 žensko ime; 18 idilična vasica ob vznožju Košute, priljubljen izletniški kraj (»Album Koroške« stran 23); 24 izraz, ki pove, da nekaj ne zadostuje; 26 vzklik; 30 zadnja postelja; 33 tuje žensko ime; 34 gora v Karavankah, o njej dve sliki v »Albumu Koroške; 36 knjižno-tiskarski izraz; 37 brez družbe; 38 denar v narečju; 39 izraz pri kartanju; 40 predlog; 43 včasih odrešiteljica; 44 gozdna žival; 45 vzklik; 46 Matjaževa gora. Pogled z Djekš na to goro je na strani 45 »Albuma Koroške«; 47 z obema rokama; 48 slovenski prvoboritelj, ki je župnikoval v Blatogradu; 49 del človeškega telesa; 52 dva enaka samoglasnika; 56 reka v Srbiji; 57 sorodnica; 58 dojenček; 59 števnik; 60 kot pod 18 navp.; 61 prestol; 64 žitarica; 67 prva ženska; 68 del obleke; 69 naplačilo; 72 kratica za »delniška družba«; 76 predlog; 77 označka za kemično prvino; 79 nada; 80 kratica za »tega leta«.

PRVOVRSTNA MOČ

žagar, Slovenec, zmožen vseh lesnih opravil na žagi ali skladišču išče službe na Koroškem.
Mrhar Franc, Kaiserberg No. 8, Post St. Stephan ob Leoben

Slovenec v Angliji

delavec, star 23 let, želi spoznati in po šestih mesecih poročiti pošteno in zavedno Slovenko, staro 20 do 27 let. Dovoljenje za priselitev v Anglijo preskrbi sam ter plača potne stroške. — Katera bi privolila v to, naj mu piše pismo in priloži sliko. — Naslov v upravi »Koroške kronike«.

Jugoslovan

zaposlen v Angliji, star 27 let, postaven fant, želi v svrho ženitve spoznati pošteno Slovenko od 20 do 26 let. Dovoljenje za priselitev preskrbi sam in plača potne stroške. Pismene ponudbe s sliko je poslati na naslov, ki ga dobite v upravi »Kor. kronike«.

TESAR

star 38 let, vajen tudi zidarskih in kmečkih del, želi spoznati radi ženitve pošteno Slovenko, ki bi imela tukaj na Koroškem majhno posestvo. Ponudbe na upravo »Koroške kronike« pod značko »Srečna bodočnost«.

+

Z globoko potrtim in žalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da nas je nenadoma zapustil naš dragi sin, brat, stric in svak

Marijan Brodar

dne 2. maja 1948, v najlepši mladeniški dobi, star 20 let.

Dragi Marijan, počivaj mirno v dragi domovini!
Priporočamo ga v blag spomin in molitev!

Hrastje pri Kranju, Spittal ob Dravi, dne 18. maja 1948.

Žalujoči rodbini Brodarjeva in Strojeva ter ostalo sorodstvo.

Mislil je na Modriševega Tončka, ki je umrl. Mislil je na Kremenčevega šestega, ki se še ni rodil. In na Koritnikovo, ki jih nima še osemnajst, pa se že onegavi z moškimi. Oče jo prodaja.

Vso barakarsko kolonijo nese Klemen v svojem srcu. Vso beračijo, Jakopinovo grlico in Mohorjev obup, kletve razočaranih in skrite molitve od dela in nosečnosti zgaranih žena, gnilo mladost prodanih deklet in praznoto otroških dni teh, ki jim je življenje zaznamovalo očete.

Sklonjen gre Klemen na kolodvor. Kakor da je sonce palo na njegov hrbet in ga zdaj nese ubogim, ki ga čakajo.

»Tlic, kluha, kluha. Plosa, plosa.«

Počakaj, Cenek, sonca ti prinesem. Sonca in kruha. Nič ne vekaj.

Prav v kot se stisne Klemen in ko vlak bruhne proti Radovljici, se zazre skozi okno, v polje, ki je obsijano od sonca, v Jelovco, v nébes, ki je moder kakor spominčica.

Cenek, beraček moj, prinesem ti sonca. Cel koš ti ga prinesem, da bo za celo tvojo mladost.

Nasmehnil se je Klemen in žalost je šla od srca kakor bi jo s prstom obrisal.

*

Dnevi so naravnost bežali. Učenje se je kopičilo. Šolsko leto se je bližalo koncu.

Klemen in Moškaj sta molčala, kakor da imata duhovne vaje.

Nekega petka večer je bil Klemen klican k spiritualu. Koj je vedel, da bo nekaj napak.

Sedela sta na stolu ob mizi, pregrnjeni z zelenim prtom. Prve besede so bile bolj tipanje, nato je prišel spiritual s pravo barvo na dan.

»Premalo bratovske ljubezni je v vas, premalo spravljivosti. Potrpeti je treba z napakami drugih.«

Zdaj je Klemen vedel, da misli na Moškaja.

»Vem, toda ne morem vsakemu nasproti za celo pot. Brat bi mi šel lahko do polovice nasproti.«

Spiritual je rahlo zvišal glas.

»Poskusite, saj bo šlo. In pazite nase. Ne delajte preveč navzven, da se ne raztresete. Morda dobro mislite, pa mlad človek je rad preveč zagnan. Festina lente!«

Klemen molči. Nekaj kakor trma vstaja v srcu, Toda Klemen ne reče besede. Nato vstane in odide. Počasi gre po hodniku. Med zidovi je somrak, po sobicah že gore luči.

Klemenu je neznano težko. Boli ga Moškajeva hinavščina. Tožil ga je.

V tem hipu se mu je zazdelo, da je nevede zablodil na te ozke hodnike, da ne spada sem.

Ko je stopil v svojo sobo, Moškaja ni bilo.

»Sram ga je,« se mu je utrnila misel. »Ve, zakaj sem bil klican.«

Nekam zagrenjeno je pričakal konec šolskega leta. Počitnice so bile oznanjene. Mislil je, da bo oznanilo sprejel z veseljem, pa ga je z mirom, skoraj z otožnostjo.

V nedeljo jo šel v Sibirijo. Pri Kremenčevih so kupili fantka. Za Klemena so ga krstili.

»Naj Vaše ime nosi, ker ste mu prinesli plenice,« se je nasmehnila Kremenka. »On je tako želel.«

Kremenc ni nič rekel, samo pogledal je tako, da je Klemen takoj vedel, da mu je hvaležen.

Vse znance je Klemen obredel. Še mar mu ni bilo, da bo spet zamudil in da ga utegne vratar nahruliti.

Pa naj ga. Z ljudmi se mora pomeniti.

»Dolgo vas ne bo,« se je ob slovesu razklenilo v Kremencu.

»Morda vas pridem tudi ob počitnicah pogledat. Dolgčas mi bo.«

Ko je odhajal, so ga otroci spremili skoraj prav do mesta. Kar stali so in se gledali.

Rodetov Lojze, ki je hodil v tretji razred, je nazadnje zaprosil.

»Gospod, kar pri nas ostanite. Saj imamo še eno posteljo.«

»Bom, saj bom še prišel,« je bilo težko Klemenu.

Na vogalu se je obrnil. Otroci so še kar naprej stali. Pomahal jim je z roko.

Odmahali so mu. Njihove drobne ročice so se mu zdele kakor pahljače.

Ko je Klemen v ponedeljek zjutraj zapuščal semenišče, mu je prišel v spomin stavek svetega Pavla. Skoraj na glas ga je ponovil:

»Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi.«*

In je zahrepenel v srcu.

»Gospod, naj jim odvzamem težo, ki jo nosijo! Naloži jo meni. Naloži, čeprav me zlomi.«

Zavoljo otrok, ki rastejo iz bridkosti.

Počitnice. — Eno leto je za Klemenom. Doma so ga pričakali z veliko srečo. Gornikovca je bila vsa iz sebe. Vse doslej se je bala, da se bo Klemen premislil, pustil lemenat in odšel v Zagreb. Zdaj je bila prepričana, da se je unesel, zresnil in da bo nekoč, če mu Bog da zdravje, zapel novo mašo v gorjanski cerkvi.

* Prenašajte bremena drug drugega, da boste na ta način dopolnili Kristusovo postavo.

BOG IN HUDIČ

Quoniam tu flagellas et salvas;
deducis ad inferos et reducis.
(Cant. Tobiae)*

Gorje so s Klemenovim prihodom kar nekam oživele. Ženski jeziki najprej. Oh, Jezes, takle zal gospod, kot so Gornikov Klemen! Prijazen, še s starimi ženskami se menijo, ki niso za nobeno rabo več. Še Poljančevemu Froncu, ki je neumen, reko prijazno besedo, kadarkoli ga srečajo.

Jemnasta, jemnasta, kakšna sreča za Gornikovo hišo. Ženske so kar nevoščljive Gornikovci.

Klemenu babje čenče ne gredo preveč l srcu. Pozna jih. Preden je šel lemenat, so g grizle, danes pa govoričijo in trobezlja da se Bogu smili.

Tudi župnik Vencel se smejejo.

»Zdaj vidiš, kakšni so ljudje. Do po te pogreznejo danes, do nebes te dvig jutri.«

Klemena je skoraj strah dolgih počitn Le kaj bo počel te mesece?

In še nekaj je, kar ga nepreneohoma vzne mirja. Barakarska kolonija.

Daleč so od njega.

Takole na večer Klemen povasuje pr svojih znancih.

Pred hišo sedi na klopi in jih obiskuje. Vse po vrsti, še pri Resniku se ustavi, pr Križnarju in Koritniku. Bog zna, kaj počno otroci? In Kremenčev najmlajši, ki nosi njegovo ime. Gotovo raste in se počasi privaja na barakarsko življenje.

* Zakaj Ti bičaš in ozdravljaš, ponižuješ do pekla in spet dvigaš.

(Dalje prihodnjič.)

„Koroška kronika" izhaja vsak petek. — List izdaja Britanska obveščevalna služba. — Uredništvo lista je v Celovcu, Völkermarkter Ring 25/I, Telefon 3651/02. — Uprava in oglasni oddelek v Celovcu, Völkermarkter Ring 25/I. Telefon 3651. — Mesečno naročnino je treba plačati v naprej. Rokopisi se ne vračajo. — Tisk: Tiskarna „Carinthia",